

Razumijevanje politike

Radni materijal 1: Kako mogu obraditi politiku u svojoj nastavi obrazovanja za demokratiju i ljudska prava?

Učenici bi kroz obrazovanje za demokratiju i ljudska prava trebalo da nauče kako da razumiju politiku. Ali, šta je politika? Šta čini temu političkom? Sljedeći primjer može da posluži kao uvod.

Primjer

Gradić u ruralnom području ima školu koju pohađaju ne samo učenici iz tog gradića, već i oni koji žive do 20 km udaljenosti. Ti učenici koriste organizovani prevoz autobusom od svojih domova do škole. Lokalna uprava pomaže porodicama s nižim dohotkom, posebno ako imaju dvoje ili više djece u školi. Porodice dobijaju nižu cijenu karte. Njima je karta subvencionirana od 25% do 75%.

Ekonomska kriza prouzrokovala je značajan pad poreskih prihoda. Predstavnici lokalne uprave sada raspravljaju o smanjivanju potrošnje da bi se što je više moguće izbjeglo finansiranje uzimanjem kredita. Neki uticajni političari i komentatori predložili su smanjivanje pomoći za autobuski prevoz učenika ili čak potpuno ukidanje iste. Njihov je stav da su rezovi u potrošnji značajni, ali da su istovremeno usmjereni na porodice koje bi minimalno osjetile razliku. No, mnogi se roditelji ne slažu s tim mišljenjem i žele da sistem porodičnih povlastica ostane isti.

Ova priča je fiktivna, ali vjerovatno veoma tipična za rasprave o smanjivanju javne potrošnje u doba recesije. Koji su politički elementi u ovoj priči?

Trodimenzionalni model politike

Moguće su različite definicije koncepta politike. Definicija koja je uobičajena i korisna za učenje i nastavni proces primjenjuje trodimenzionalni model politike: teme, odluke i institucije.

Dimenzija političkih tema: u politici ljudi zagovaraju svoje interese ili načine prepoznavanja i rješavanja problema ili dilema. U cilju izražavanja kolektivnih interesa ljudi se ponekad organizuju u grupe. Rasprave i kontroverze uobičajene su u politici, one odražavaju različite interese i mišljenja u pluralističkom društvu i nema razloga za strah ako se rješavaju mirnim putem.

Dimenzija političkog odlučivanja: problemi u politici su neodgodivi, oni utiču na interese zajednice kao cjeline ili velike grupe ljudi. Zahtijevaju aktivno djelovanje, tako da svaka rasprava mora dovesti do odluke, poslije koje slijedi akcija.

Institucionalna dimenzija politike odnosi se na okvir u kom se politika odvija. Koja je moć data kome? Kako se održavaju izbori? Kako se pripremaju zakoni? Koja prava ima opozicija u parlamentu? Kako pojedinci i interesne grupe utiču na te političke procese? Zbog toga, ova dimenzija uključuje ustav, pravila i zakone koji definišu načine mirnog bavljenja političkim temama u demokratskim procesima odlučivanja. Širi koncept uključuje i dimenziju kulture, vrijednosti i stavove koji upravljaju političkim ponašanjem građana.

Ključna pitanja iz tri političke perspektive

Tri dimenzije daju nam pogled na politiku iz različitih perspektiva. To pomaže uvođenju reda u kompleksnost koju politička pitanja mogu imati. Svaka od ove tri političke perspektive vodi do zanimljivih ključnih pitanja. Ovdje postavljena pitanja služe kao primjer i trebalo bi da budu prilagođena slučaju koji se razmatra.

Dimenzija političkih tema	Odgovori		
Koji se problem mora riješiti?	Opasnost povećanja javnog duga u vrijeme ekonomske krize		
Ko je uključen? Koje ciljeve ili interese uključene strane zastupaju?	Lokalni političari: izbjegavanje kredita smanjenjem javne potrošnje Porodice s niskim dohotkom: nastavak pomoći za porodice kojima je potrebna		
Koja su ljudska prava u pitanju?	Jednakost i nediskriminacija Pravo na obrazovanje Pravo na socijalnu sigurnost		
Koja su rješenja predložena ili se raspravljaju da bi se riješio problem?	Smanjivanje ili ukidanje pomoći za prevoz školskim autobusom		
Dimenzija političkog odlučivanja			
Ko učestvuje u procesu odlučivanja?	Političari	Medijski komentatori	Porodice
Ko se slaže ili ne slaže međusobno?	Saglasnost u predlaganju rezova na porodičnu pomoć		Suprotstavljanje rezovima
Koliko mogu različiti učesnici uticati na konačnu odluku?	Direktan pristup članovima lokalne uprave		Mogu pronaći podršku među sugrađanima i u medijima
Ko ima veću, a ko manju moć?	Zavisi. Priča ne daje odgovor na ovo pitanje.		
Ko ima veće ili manje šanse da nađe većinu?	Političari mogu prilično jednostavno pronaći većinu u parlamentu. No, ako je odluka nepopularna, mogli bi izgubiti podršku na sljedećim izborima i zato treba da budu pažljivi.		
Institucionalna dimenzija (okvir)			
Koja su ključna načela iz ustava ili zakonodavstva relevantna ili se primjenjuju?	Sistem provjera i ravnoteža, vladavina prava, socijalna sigurnost, sloboda medija, sloboda govora (roditelji)		
Koji su relevantni međunarodni i/ili regionalni standardi u području ljudskih prava?	Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (1948.), Evropska konvencija o ljudskim pravima (1950.), Konvencija o pravima djeteta (1989.)		
Koje su političke institucije uključene i koja je njihova moć u odlučivanju?	Gradsko / opštinsko vijeće kao zakonodavac		
Koji zakoni i pravna načela treba da se primijene?	Priča ne daje tu informaciju, no ovo je standardno pitanje koje uvijek treba da bude uključeno		

Kako ova analiza podržava obrazovanje za demokratiju i ljudska prava?

Strukturirana i sistemska analiza političke teme pomaže nastavniku u pripremi nastave obrazovanja za demokratiju i ljudska prava, a učenicima u razumijevanju politike.

Nastavnik:

- treba da odluči hoće li se fokusirati na samo jednu dimenziju koristeći priču poput ove u cilju demonstriranja kako funkcionišu političke institucije, kako se donose političke odluke, ili na pitanje šta je politička tema i kako se može riješiti;
- može iskoristiti ovu priču kao igru odlučivanja u kojoj učenici igraju različite uloge i pregovaraju o rješenju;
- razvija vještinu prepoznavanja odgovarajućih materijala o aktuelnim temama u medijima.

Učenici:

- razvijaju sposobnosti razumijevanja i izbora informacija o političkim temama, procesima odlučivanja i političkim institucijama;
- uče da postavljaju pitanja koja usmjeravaju njihovu analizu;
- uče da se bave složenim temama fokusirajući se na pojedine dijelove i analizirajući ih iz različitih perspektiva.